

Tarvitsemme keskustelua eri tieteenalojen välillä: luonnontieteilijöiden ja teologien dialogi

ACCC Impact Week 9.4.2024 klo 9-12
Kulttuurikeskus Sofia, Vuosaari, Helsinki

Kuva: Kallvik 4/2023
Laura Riuttanen

Ohjelma

9.00 Aamunavaus

Isä Ambrosius, metropoliitta, Suomen ortodoksinen kirkko

9.15 Miksi luonnontieteen ja teologian vuoropuhelu? Luonnontieteen näkökulma

Laura Riuttanen, ilmakehätieteiden yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

9.25 Miksi luonnontieteen ja teologian vuoropuhelu? Kirkon näkökulma

Ilkka Sipiläinen, yhteiskunnan ja kestävän kehityksen asiantuntija, Suomen ev. lut. kirkko

9.45 Alustus 1: Julma luonto

Olli-Pekka Vainio, dogmatiikan professori, Helsingin yliopisto

10.00 Alustus 2: Luonnontiede, teologia ja kirkko ilmaston asialla

Anna Lintunen, metsätieteiden yliopistotutkija, Helsingin yliopisto

10.15 Alustus 3: Hyväntahtoista hyminää, toiveajattelua vai luopumista?

Mikael Fortelius, evoluutiopaleontologian professori emeritus, Helsingin yliopisto

10.30 Alustus 4: Teologin ja luonnontieteilijän keskustelun tuotto?

Markus Olin, ydinjätteiden loppusijoituksen tutkimusprofessori, VTT

10.45 Kahvitauko

11.00 Paneelikeskustelu

keskustelijoina alustajat, moderoi Laura Riuttanen ja Ilkka Sipiläinen

12.00 Lounas

**Miksi luonnontieteen ja teologian
vuoropuhelu?
Luonnontieteen näkökulma**

9.4.2024

Laura Riuttanen

ilmakehätieteiden yliopistonlehtori

Helsingin yliopisto

Luonnontieteilijät ja teologit 2013-

Arkkipiispan luona kylässä 13.8.2018

Synty

- Lauran muistio 4.11.2011
- *"Luottamuksellinen rauhankonferenssi siltojen rakentamiseksi kristinuskon ja luonnontieteiden välille.*
- Tavoite:
  - keskustella kristinuskon ja luonnontieteiden suhteesta
  - kasvattaa keskinäistä ymmärtämystä sekä löytää asiat, joista olemme eri mieltä
  - tuottaa jokin ulostulo
- Toteutus:
  - osallistujia noin 5 luonnontieteilijää ja 5 teologia.
  - tapaamisia esimerkiksi 5 puolen vuoden / vuoden aikana.
  - kussakin tapaamisessa 1 luonnontieteilijä ja 1 teologi pitäisivät alustuksen omasta näkökulmastaan, jonka jälkeen keskustelua.
  - valitaan kullekin kokoontumiselle teema.
  - aiheita: luominen, alkuräjähdytys, elämän kehittyminen, evoluutio, Gaia-teoria, Jumalan läsnäolo luomakunnassa (pan-en-theos, panenteismi), ihmisen paikka ja tehtävä luomakunnassa, ilmastonmuutoksen haaste, tieteen tehtävä ja uskon rooli, valistuksen perintö nykyajassa...
  - kutsutaan henkilöitä, joilla on halu rakentaa siltoja ja lisätä keskinäistä ymmärtämystä. "

Toimeenpano

Laura R. ja Panu Pihkala, ehdotus 17.2.2012

” Luonnontieteiden ja kristinuskon välinen vuoropuhelu maassamme on jämähtänyt vuosien tai vuosikymmentenkäisiin asetelmiin. Koemme, että Suomessa olisi tilaa ja tilausta uusille keskustelunavauksille. Keskinäisessä ymmärtämyksessä luonnontieteilijöiden ja teologiien välillä olisi parantamisen varaa ja vuoropuhelusta olisi hyötyä molemmille osapuolille.

Esitämme, että piispa Tapio Luoma kutsuisi koolle 10-15 hengen foorumin pohtimaan, kuinka voisimme nostaa luonnontieteiden ja kristinuskon välisen vuoropuhelun uudelle tasolle Suomessa. Foorumin tavoite olisi etsiä kosketus- ja hankauspintoja sekä uusia yhtymäkohtia ja haastaa osapuolia mukaan keskusteluun rakentavassa hengessä. Ensimmäisessä vaiheessa keskustelut voisivat olla luottamuksellista tunnustelua, mutta tavoitteena olisi tuottaa jokin ulostulo, esimerkiksi julkisten paneelikeskustelujen sarja. ”

Kutsu 19.3.2013

KIRKKO- HALLITUS

Arvoisat luonnontieteilijät ja teologit,

Tervetuloa mukaan keskustelemaan luonnontieteiden ja teologian suhteesta nykyaikana!

Tarkoituksenamme on tavata neljä kertaa syksyn 2013 aikana ja kerran alkuvuodesta 2014. Syksyn ajankohdat olisi hyvä saada kaikkien kalentereihin mahdollisimman pian, joten toivoisimme, että kävisit merkitsemässä sinulle sopivat ajat täällä:

<http://doodle.com/f572cnxkprk2b6qv>

Ensimmäisen kerran tapaamme **maanantaina 27.5.2013 klo 12:30 - 14:30** Kirkkohallituksessa Katajanokalla, Satamakatu 11, Helsinki. Tarkoitus on tutustua toisiimme ja keskustella syksyn ohjelmasta. Ennen tapaamista on mahdollisuus lounaaseen Kirkkohallituksessa klo 12.

Pyydämme ilmoittamaan osallistumisesta tai esteestä etukäteen toimistos sihteeri Eila Karkkuselle (eila.karkkunen@evl.fi). Kerrothan samalla, osallistutko lounaalle. Lisätietoja antaa yhteiskunta ja kestävä kehitys –työalasihteeri Ilkka Sipiläinen (ilkka.sipilainen@evl.fi; 040 5441158).

Tervetuloa!

Työryhmän puheenjohtajat:

Tapio Luoma
piispa

Markku Kulmala
akatemiaprofessori

10 osallistujaa
2 puheenjohtajaa
3 sihteeriä (Laura Riuttanen,
Panu Pihkala, Ilkka Sipiläinen)

Tapaamiset 2013-2015

2013: 1. aloitus, 2. Luonnontieteen ja teologian suhde, 3. Miten Jumala ymmärretään nykyaikana?, 4. Yhteisiä eettisiä kysymyksiä

2014: 1. Biosfääri ja meri, 2. Ihminen, 2. Maailmanloppu, 3. Energia, 4. Kulttuuristen kuilujen silloittamisesta - voivatko luonnontieteet ja ihmistieteet yhdistää voimansa?, Luonnontieteen ja teologian vuoropuhelu USA:ssa, Mitä Jeesus tekisi tässä maailmantilanteessa?, 5. Selittääkö luonnontiede kaiken? 6. Teologisia yrityksiä materian, kosmoksen ja evoluution haltuun ottamiseksi 7. Kvanttimekaniikka

2015: 1. Evoluutio ja ihmisluonto, 2. Ilmastonmuutos 3. Synnin käsite ja ympäristökysymykset, **Ilmastokannanotto**, 4. Miten tutkijoiden tulisi ottaa kantaa?, 5. Evoluutio ja moraalit, 6. Ihmisluonto

Tapaamiset 2016-2018

2016: 1. Kestävyys eettisenä ja moraalisena kysymyksenä, 2. Levantin ilmasto Jeesuksen aikana, 3. Malleja luonnontieteen ja teologian suhteesta, Kestävyyden etiikka, 4. Kestävä elämä

2017: 1. Reformaatio ja luonnontieteet, 2. Totuus ja vaihtoehtoinen totuus 3. Reformaatio ja luonnontieteet –seminaari, 4. Mitä teologi tekee NASA:lla? 5. Päin helvettiä? Ympäristöahdistus ja toivo, Kulmala: Palava maapallo – miksi luonnontieteilijä tarvitsee monitieteistä yhteyttä

2018: 1. Rauhankone, 2. Luottamus, 3. Kirkot, ilmastonmuutos ja eko-oikeudenmukaisuus 4. Ihmisjärjen ongelmat ja vapaan tahdon filosofia

Tapaamiset 2019-2023

2019: 1. Puiden talvenkestävyys, Hajuvesistä syöpälääkkeisiin 2. **Tieteiden lahja** 3. Uskonnollisesta konservatiivisuudesta

2020: 1. Tiedeusko

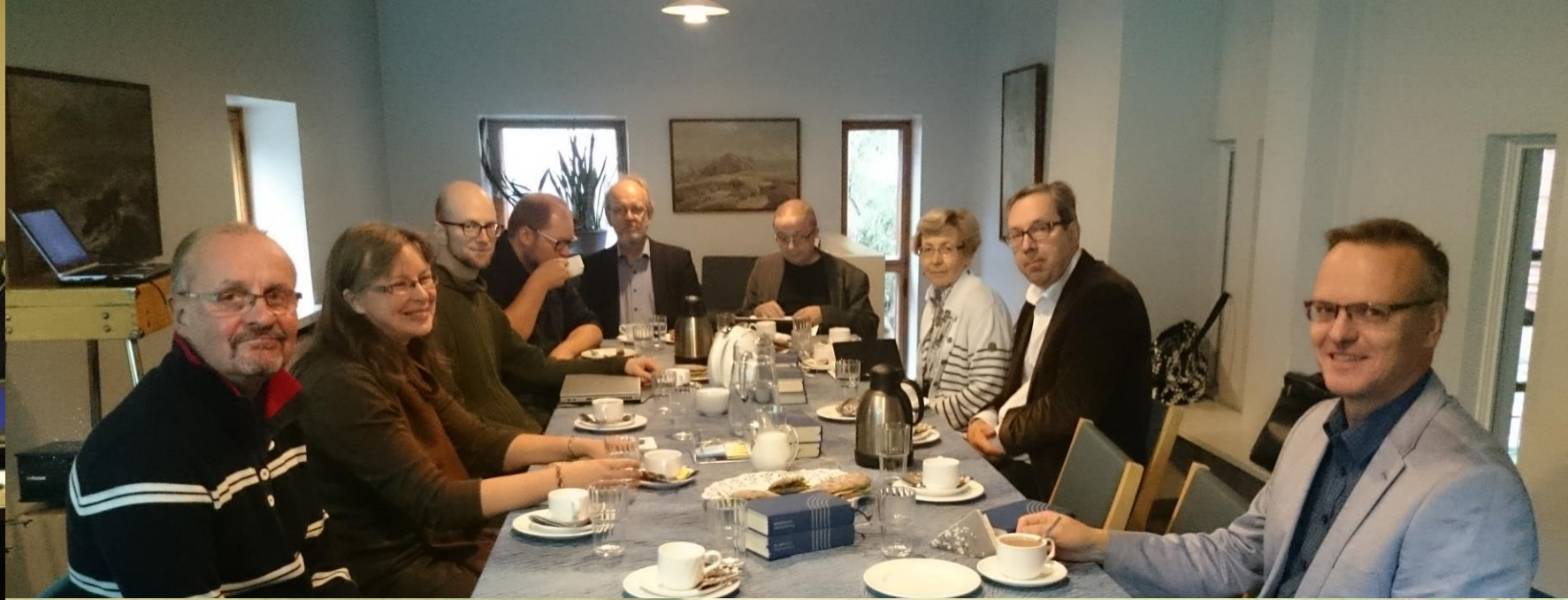
2021: 1. Metsät hiilinieluinä, Metsän teologiaa 2021, **Seurakuntien metsäkartoitus ja Hiilineutraali kirkko**, 2. Luontokato suomalaisessa kontekstissa ja luonnon käytön historiassa, Uusi katolinen ekomystiikka

2022: 1. Luominen ja evoluutio, 2. Matka Saamenmaalle

2023: 1. Mihin tarvitsemme luonnontieteen ja teologian vuoropuhelua nyt? 2. Uskonnon ja tieteen suhteiden mallit, Hiilineutraali kirkko –päivityksiä, Hengellisyys, Tiede, pseudotiede ja epävarmuus, 3. yleistä keskustelua

27.11.2019

Ilmastus on eettinen kysymys

Tästä on kyse:

1. Vastikään julkaistu kiertokirjeessään paavi Franciscus sitoo yhteen huolen köyhistä ja huolen ilmastosta.
2. Ilmastomuutos ei ole uskon asia. Kuitenkin eettinen pohdiskelu, yhdessä eri uskontojen kanssa, antaa uusia eväitä ratkaisujen löytämiseksi ilmastokriisiin.
3. Mikään tekninen ratkaisu ei yksin riitä ratkaisemaan syvää ympäristökriisiä, ihmisten on muutettava toimintaansa.

kaikkialla maailmassa, mikä lisää kannanoton merkittävyyttä.

KIERTOKIRJEESSÄÄN PAAVI sitoo

yhteen huolen köyhistä ja huolen ilmastosta. Kumpikaan ongelma ei ratke ilman eettistä pohdintaa yksilön oikeuksista ja vastuista. Ilmastomuutos yhdistää meidät – ja samalla erottaa.

Elämme yhdellä planeetalla, joka on yhteinen ja johon jokaisella on yhtäläinen oikeus. Ja kuitenkin juuri ilmastomuutoksen edessä olemme hyvin eriarvoisia. Kykyimme varautua ja sopeutua ovat kaikkea muuta kuin yhtäläiset. Siksi ilmastomuutoksesta kärsivät ennen muuta kaikkein köyhimmät.

Ilmastomuutoksen edessä joudumme pohtimaan suhdettamme paitsi tämän päivän köyhiin, myös tuleviin sukupolviin. Ajatellessamme tulevia sukupolvia joudumme vastakkain perimmäisten kysymysten kanssa. Mikä on elämän tarkoitus? Miksi olemme täällä? Miksi

teemme työtä? Nämä ovat kysymyksiä, joiden pohdinnassa kirkkoilla ja eri uskonnoilla on pitkät perinteet.

Paavi näkee itsekeskeisen kulttuurimme syyksi siihen, että olemme usein kyvyttömiä ajattelemaan tulevia sukupolvia. Vastalätkkeenä on eettinen pohdinta, joka johtaa solidaarisuuteen niin tulevia sukupolvia kuin myös tämän päivän köyhiä kohtaan.

PAAVI KUTSUU rohkeaan kulttuurilliseen vallankumoukseen. Se ei ole ensisijaisesti lista kierrätyksestä, kasvissyönnistä, valojen sammuttelusta ja niin edelleen, vaan ennen kaikkea uusi tapa katsoa asioita, ajatella ja elää. Paavi kutsuu meitä yksinkertaisempaan elämään, jossa vähemmän on enemmän.

Kun ihmisen perustarpeet on tyydytetty, onnellisuus ei lisäänty jat-

kuvasta kuluttamisesta. Yhteinen hyvinvointi syntyy toisten auttamisesta sekä henkisistä rikkauksista.

Kun paavi korostaa yksinkertaista elämää, hän liittyy pitkään kristilliseen perinteeseen. Etenkin 1970-luvulta lähtien kirkot ovat korostaneet kohtuullisuutta ratkaisuna ympäristökriisiin. Ortodoksinen patriarkka **Bartolomeos** on tullut tunnetuksi ympäristötyöstään, jossa askeesin perinnettä on sovellettu ympäristökriisiin, ja myös paavi mainitsee hänet kiertokirjeessään. Suomessa evankelis-luterilainen kirkko korosti omassa ilmasto-ohjelmassaan (2008) köitollisuutta, kunnioitusta ja kohtuullisuutta ympäristöhyveinä.

USKONTOKUNTIEN JOHTAJILLA on huomattavaa vaikutusvaltaa sekä arvoaikkaita että omaan yhteisönsä liittyvän päätösvalan kautta.

Turun Sanomat 6.7.2015

Paavin kiertokirje onkin herättänyt suurta kansainvälistä huomiota. Eettisen ulottuvuuden esiin nostamista on laajasti kiitetty, mutta esimerkiksi amerikkalaiset konservatiiviset katolilaiset ovat myös kritisoineet paavia luonnontieteellisiin ja talouspoliittisiin kiistoihin puuttumisesta. Paavi ja Vatikaani kuitenkin korostavat, että kansainvälisen tiedeyhteisön valtavirtaan on voitava luottaa.

Paavi kutsuu tieteentekijät ja uskontojen edustajat dialogiin. Liian pitkälle viety erikoistuminen eri alojen välillä johtaa eristymiseen ja irrallisuuteen. Tämä estää meitä löytämästä tehokkaita ratkaisuja ympäristöongelmiin.

Mikään tekninen ratkaisu ei yksin riitä ratkaisemaan syvää ympäristökriisiä. Ihmisten on muutettava toimintaansa. Toimintatavat taas eivät muutu, ellemmme ensin muuta

ajattelua, joka kaikkea toimintaamme ohjaa. Yhteiskunta, joka ei perustu kestäviin arvoihin, sortuu ennen pitkää.

Ilmastomuutos ei ole uskon asia. Kuitenkin eettinen pohdiskelu, yhdessä eri uskontojen kanssa, antaa meille uusia eväitä ratkaisujen löytämiseksi ilmastokriisiin.

Laura Riuttanen
Kirjoittaja on ilmastotutkija, Helsingin yliopisto

Panu Pihkala
Kirjoittaja on teologian tutkija, Helsingin yliopisto

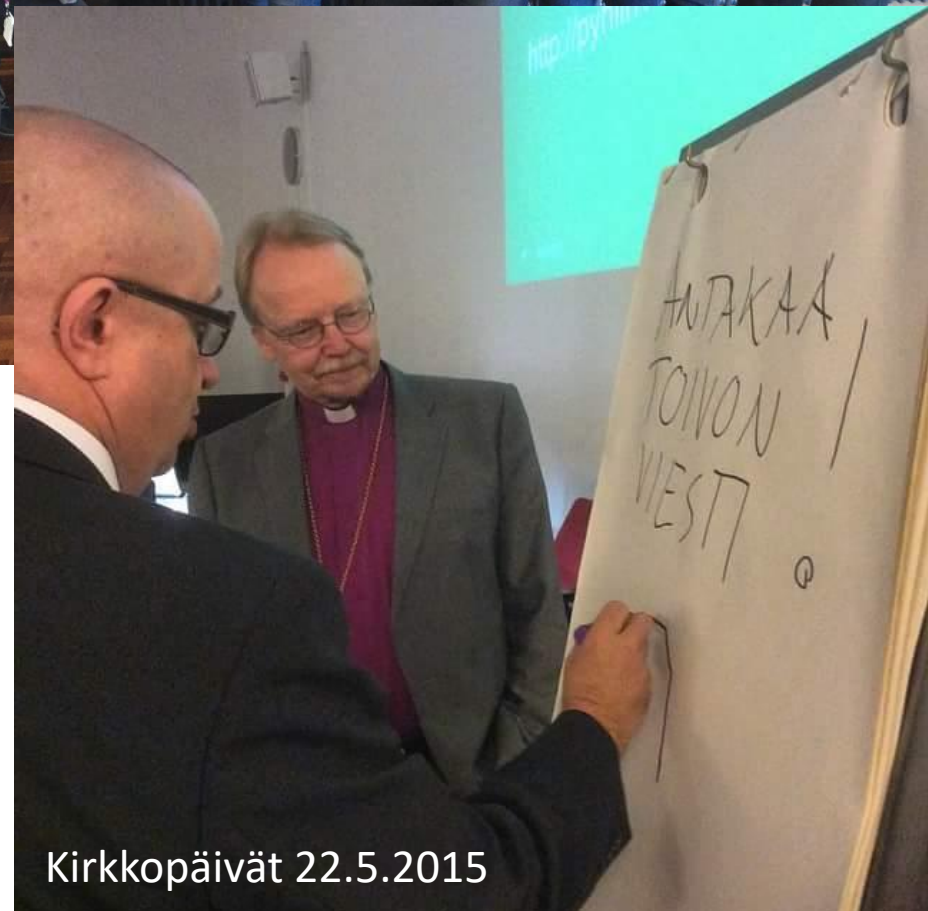
6.10.2015 Porthania

Kirkon ilmastostrategiatyöryhmä 3/2018

Ekopaasto 2016

Kirkkopäivät 22.5.2015

Tarvitsemme keskustelua eri tieteenalojen välillä: luonnontieteilijöiden ja teologien dialogi

ACCC Impact Week 9.4.2024 klo 9-12
Kulttuurikeskus Sofia, Vuosaari, Helsinki

Tauko: Mitä ajatuksia alustukset
herättivät? Mitä haluaisimme
kysyä panelisteilta?
11:00 paneelikeskustelu

Kuva: Kallvik 4/2023
Laura Riuttanen

